

Karmen Joller
Sotsiaalminister
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn
info@sm.ee

Meie: 2-5/30_2026

Võrdõigusvoliniku tegevusaruanne 2025: soovitused Sotsiaalministeeriumi tööks

Lugupeetud minister Joller,

Mul on hea meel Teiega jagada soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku kantselei aastaraamatut, mis võtab kokku 2025 aasta olulisemad tegevused. Samuti toon välja soovitused, mis Teie vastutusala puudutavad.

Iga-aastase aastaraamatu juurde kuulub ka temaatiline raport, mis käesoleval aastal keskendus vanuselisele digilõhele ning uuris, mil viisil saavad vanemaealised osa meie digiriigi eduloost.

Lähtuvalt võrdse kohtlemise seadusest (§15) on volinik võrdse kohtlemise seaduse ja soolise võrdõiguslikkuse seaduse nõuete täitmist jälgiv ning muid seadusega talle pandud ülesandeid täitev sõltumatu ja erapooletu asjatundja, kes tegutseb iseseisvalt. Sama seaduse §16 p 5 ja 6 sätestavad voliniku pädevuse teha ettepanekuid ja nõustada Vabariigi Valitsust ja valitsusasutusi.

Allpool esitatud soovitused tuginevad võrdõigusvoliniku 2025. aasta praktikale, nõustamistegevusele, menetletud pöördumistele, rahvusvaheliste inimõiguste standarditele ning koostööle tervishoiuvaldkonna ekspertide ja kodanikuühiskonna organisatsioonidega. Nende eesmärk on toetada tervishoiu- ja sotsiaalsüsteemi arengut viisil, mis tagab kõigile inimestele võrdse kohtlemise ja inimväärikuse austamise.

1. Tagada, et enneaegne sünd ei seaks peresid vanemahüvitise süsteemis ebasoodsamasse olukorda.

Vanemahüvitise eesmärk on tagada lapse hooldamise ajaks perele asendussissetulek ning toetada töö- ja pereelu ühitamist. Enneaegne sünnitus on perekonna jaoks ootamatu ja tahtest sõltumatu olukord ning see ei tohiks kaasa tuua väiksemat sotsiaalset kaitset. Võrdõigusvoliniku hinnangut on selles küsimuses kinnitanud ka halduskohus, leides, et kehtiv regulatsioon võib olla vastuolus põhiseadusliku võrdse kohtlemise põhimõttega.

Soovitan kaaluda perehüvitiste seaduse täpsustamist, et enneaegse sünni korral ei väheneks vanemahüvitis üksnes seetõttu, et selle arvestamisel lähtutakse lapse tegelikust sünnikuupäevast, mitte eeldatavast sünnitähajast.

2. Keelustada konversioonipraktikad, mis kahjustavad LGBT inimeste tervist ja inimväarikust

Rahvusvahelised meditsiini- ja inimõigusorganisatsioonid on ühiselt leidnud, et sellistel praktikatel puudub teaduslik alus ning need võivad põhjustada tõsist psühholoogilist kahju. Tegemist ei ole tavapärase tervishoiuteenusega, vaid sageli olukorraga, kus inimene satub pereliikmete, kogukonna või usulise autoriteedi surve alla. Euroopa Nõukogu on kutsunud liikmesriike neid praktikaid keelustama ning Euroopa Komisjon töötab välja vastavaid soovitusi. Eesti õigusruum peaks pakkuma inimestele selget kaitset selliste kahjulike praktikate eest.

Soovitan koostöös Justiits- ja Digiministeeriumiga kehtestada selgesõnaline keeld seksuaalse sättumuse või soidentiteedi muutmisele suunatud meditsiinilistele ja mittemeditsiinilistele konversioonipraktikatele.

3. Tagada transsooliste inimeste inimväarikus ning ligipääs transtervishoiu teenustele ja soo õiguslikule tunnustamisele.

Transtervishoiu teenuste ekspertiisikomisjoni järjekorrad ulatuvad mitme aastani ning praktikas on hormoonasendusravi või muu transtervishoiuteenuse saamiseks nõutud esmalt ekspertiisikomisjoni poole pöördumist, sealhulgas psühhiaatrilise diagnoosi F64.0 olemasolu.

Pikad ooteajad mõjutavad otseselt transsooliste inimeste enesemääramisõigust, inimväarikust ja eraelu puutumatus. Kui riik on loonud süsteemi soo õiguslikuks tunnustamiseks, peab see süsteem ka

tegelikult toimima ja olema mõistliku ajaga kättesaadav. Vastasel juhul on tegemist transinimeste otsese või kaudse diskrimineerimisega seoses soolise identiteediga.

Selleks, et olukorda muuta palun Teil välja töötada selge tegevuskava arstliku ekspertiisikomisjoni järjekordade lühendamiseks ning kehtestada menetlusaegade ülempiirid. Samuti palun Teil tagada, et tervishoiutöötajatel oleks selged juhised, et transtervishoiuteenused ei sõltu komisjoni loast, kui seadus seda ei nõua.

Palun Teil anda info, kuidas planeerite soovitud ellu viia, hiljemalt 15. septembriks 2026.

Lugupidamisega

Christian Veske

Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik